

Oponentský posudek na bakalářskou práci Terezy Kombercové pod názvem „Zbraslav. Pražské letovisko doby industriální“

Bakalářská práce Terezy Kombercové pod názvem „Zbraslav. Pražské letovisko doby industriální“ si klade za cíl zachytit proměnu Zbraslavi ve 2. polovině 19. století a prvních dekádách 20. století z poddanského městečka v moderní pražské předměstské letovisko. Na příkladu budování zbraslavské villegiatury chce zdokumentovat vývoj pohledu na bydlení v tomto období, popsat zrod konceptu tzv. zahradního města a zachytit, jak nástup průmyslové revoluce vyvolal potřebu nového stylu bydlení nesoucího se ve znamení úniku z rušných a prašných průmyslových aglomerací směrem do oblastí blízko přírody, v nichž se dala budovat nová příměstská sídla rezidenčního typu, která uspokojovala potřebu vyššího a středního měšťanstva nalézt útočiště před každodenním shonem ve velkých průmyslových městech.

Práce obsahuje poměrně obsáhlou úvodní část věnovanou teorii a metodologii, kde je shrnuta základní literatura a metodické přístupy, kterými lze danou problematiku uchopit. Autorka provádí rozsáhlý exkurz hluboko do minulosti, aby zdokumentovala, jak se historicky vyvíjel pohled lidí na problematiku bydlení a jakých změn doznal v industriální éře v důsledku rozsáhlých změn, které do vnímání této otázky přinesly rozsáhlé proměny ve stylu každodenního života lidí v éře průmyslové revoluce. Autorka podniká poměrně obsáhlé exkurzy nejen do dějin architektury a urbanismu, ale také do dějin každodennosti a životního stylu, dějin sportu, hospodářských a sociálních dějin s nezbytnými odbočkami do dějin dopravy, divadelnictví, literatury a kultury, aby pohled na vývoj Zbraslavi v dané době byl co nejkomplexnější, aby pokud možno zachycoval veškeré fenomény, které se promítly do zásadních proměn této obce v daném sledovaném období.

Celkově práce bezesporu veškeré úkoly, které si v úvodu vytyčila, naplnila. V textu je zachycena proměna Zbraslavi z poddanského městečka knížecího rodu Öttingen-Wallersteinů v 1. polovině 19. století, které, i přes existenci věhlasného cukrovaru, mělo stále ještě převážně agrární ráz, v moderní průmyslové letovisko, které se stalo centrem samostatného okresu, který s okresem smíchovským spadal pod společné okresní hejtmanství a spravoval poměrně rozsáhlé a zalidněné území na jihozápad od tehdejší Prahy. Autorka dokumentuje vznik nejvýznamnějších vil, přináší informace o významných osobnostech, které si je nechaly postavit nebo si je posléze zakoupily, na celé řadě příkladů dokládá, jak město zcela změnilo ráz a stalo se typickým rezidenčním předměstím rozsáhlé pražské industriální konurbace,

kteře mělo sice charakter zahradního města, přesto však disponovalo veškerou infrastrukturou a zázemím nezbytným k tomu, aby se stalo vhodným místem nejen k trávení nedělí, svátků a volných chvil pro pražské měšťanstvo, nýbrž i vhodným místem pro trvalé bydlení a veškeré sportovní, kulturní a společenské vyžití.

Protože je však text velmi obsáhlý a svým formátem rozsah práce bakalářské překračuje, musela se autorka dotknout celé řady témat a zabíhat do celé řady vědeckých disciplín. Tím se do textu dostala celá řada faktografických údajů, jejichž zakomponování do textu nebylo jednoduché a vyžadovalo od autorky poměrně rozsáhlý interdisciplinární přehled. I když autorka i v tomto směru prokázala svou plnou kompetentnost danou problematiku zvládnout, nevyhnula se tu a tam řadě dílčích chyb. Na str. 30 úplně dole např. autorka tvrdí, že Habsburská monarchie zanikla roku 1848 (!) a Zbraslav pak byla součástí Rakousko – Uherska až do vzniku samostatné republiky. To je samozřejmě omyl, Habsburská monarchie zaniká až v roce 1918. K její dualizaci, tedy vzniku Rakousko – Uherska dochází až v roce 1867, nikoli v roce 1848, jak by se z textu mohlo zdát. Také tvrzení, že Zbraslav byla v širším kontextu součástí Rakousko – Uherska je sice z nejšířšího politického hlediska správné (na téže stránce), chybějí ale dva mezičlánky. Z administrativního hlediska totiž bylo mnohem podstatnější, že Zbraslav byla jednak součástí Království českého, dále pak tzv. Předlitavska (Království a zemí na říšské radě zastoupených). Dualistické Rakousko – Uhersko mělo totiž společného pouze panovníka, zahraniční politiku, armádu a měnu. Takže v praxi přicházela zbraslavská samospráva mnohem více do kontaktu s orgány zemskými a předlitavskými, než s velmi omezeným spektrem institucí společných pro obě části mocnářství.

Dále na straně 26 v horním odstavci autorka tvrdí, že se po první světové válce nedělní pracovní klid rozšiřuje o sobotu a vzniká tak volný konec týdne – víkend. Zde by však autorka měla specifikovat, kde k tomu dochází. Na našem území byly totiž volné soboty zavedeny až v roce 1968 a až do 80. let se v kalendáři ještě tu a tam vyskytovala několikrát do roka nějaká ta pracovní sobota. Takže rozhodně ještě prvorepubliková, válečná ani první poválečná generace v českých zemích, resp. v Československu, v době svého mládí víkendy v našem pojetí neznala.

Na s. 17 diplomantka tvrdí, že základní část železniční sítě v Čechách a v západní části monarchie byla „vybudována ve 20. až 40. letech 19. století zásluhou hraběte Karla Chotka“, což ale není pravda. První rakouská Severní dráha císaře Ferdinanda z Vídně přes Moravu a

Bohumín do Krakova začala být budována až ve 2. polovině 30. let 19. stol., první vlak do Brna přijel v roce 1839. Severní státní dráha z Olomouce do Prahy byla dokončena až v roce 1845, kdy přijel první vlak z Vídně do Prahy. To již ale Karel Chotek dva roky nebyl nejvyšším purkrabím Království českého. Tuto funkci zastával v letech 1826 – 1843, kdy základní železniční síť v Čechách ani v dalších oblastech západní části monarchie ani zdaleka nemohla být dobudována. Na straně 23 dole je nutné upřesnit informaci, že pražské Elektrické podniky začaly v roce 1908 provozovat autobusové linky. Ve skutečnosti zahájily provoz jen na jedné autobusové lince, na níž se ale jezdilo jen do roku 1909. Stálá autobusová doprava v Praze začíná být provozována až roku 1925. Na s. 30 uprostřed datuje diplomantka průmyslovou revoluci od poloviny 18. století, zde je ale nutné upřesnit, že v 60. letech 18. století začíná průmyslová revoluce pouze ve Velké Británii, na kontinent výrazněji proniká až ke sklonku 18. století a v českých zemích je jednoznačně až záležitostí 19. století. Na obhajobu diplomantky je však třeba říci, že se jedná pouze o dílčí chyby či nepřesnosti, které by se rozhodně neměly odrazit v celkové klasifikaci.

Co se jazykové stránky práce týče, je práce i z tohoto hlediska nadprůměrnou, i když dílčí stylistické i gramatické prohřešky se v textu průběžně objevují. Z oblasti gramatiky asi nejvíce dělá diplomantce problém shoda podmětu s přísudkem. Na s. 18, na 7. – 6. řádku odspodu např. píše: „Vyšší střední vrstvy si **stavěli** vilové objekty, které **byli** vlastně kopiemi zámků.“ (V obou případech má být správně y). Na s. 53 na 9. řádku píše: „...i na Zbraslavi **figurovaly** v počátcích spolkového dění kromě vlastenecky smýšlejících občanů v novém ustaveném okresním městě také někteří průkopníci pražského společenského dění. (Správně je pochopitelně průkopníci figurovali). Na str. 60, 6. řádku odzdoła: Zbraslav lákala.....osobnosti, které si ji **oblíbili** natolik, že tu **začali** trávit čas na letním bytě. (Správně má být samozřejmě v obou případech y.) Na str. 64, 18. řádku: V práci jsem vymezila skupiny, které si Zbraslav **oblíbili**, patří sem nakladatelé, spisovatelé, výtvarníci, hudebníci. Správně samozřejmě má být „y“. Vybírám pochopitelně jen namátkově. Chyb by se našlo vícero a různého druhu, tím nechci diplomantku nikterak snižovat v očích komise, jen je třeba poukázat na skutečnost, že před vydáním textu tiskem by bylo zapotřebí provést jazykovou korekturu.

Ta by se měla zaměřit i na některé stylistické nedostatky. Někde se ve větě objeví nesprávné slovo či sloveso, jindy chybný pád, jindy je problém ve větné vazbě. Např. na str. 17 uprostřed autorka píše: „...úspěšně se rozvíjel Sokol, nesoucí v sobě myšlenku vojenské zálohy národa **nejvyššího** armádu“ (zřejmě má být vlastníčího armádu). Na s. 32 uprostřed se

objevuje text: „kromě tradičních řemesel a stále zemědělství se přidává nově pronajímání letních bytů povětšinou obyvatelům Prahy (asi mělo být **stále se rozvíjejícího zemědělství**, asi vypadla část věty.) Na s. 45 ve druhém odstavci:architektem V. Vejvoda.... (místo správného architektem V. Vejvodou) Takovýchto případů by se našlo v textu hodně, u sloves se někdy objevuje zvrtné se navíc, jindy zase chybí, v některých větách tu a tam vypadají slůvka nebo mají špatný pád, ale takové drobnosti nemá cenu rozebírat.

Jistý spěch při finalizaci práce se pak projevil v drobných nedodělkách či opomenutích. Jde o drobné formalisty, ale při publikaci by bylo škoda je neodstranit. Na s. 29 například zcela vypadla avizovaná poznámka č. 83, takže nevíme, co chtěla autorka ještě poznamenat ke zbraslavskému klášteru či ke klášterům obecně. Na s. 47 již autorka nedoplnila mapku, jak si vyznačila v poznámce. Na s. 12 se na dvou místech objevují zvýrazněné otazníky, tam asi autorka chtěla z příslušného slovníku ještě vložit nějaký komentář. Na mnoha stranách v textu se pak nadměrně objevují pomlčky. Tam, kde je autorka vložila jako ohraničení vsuvky, je často zapoměla na konci opět uzavřít. Tento problém se vyskytuje v celém textu, je v něm zkrátka nějak divně přepomlčkováno, a to i na místech, kde cit říká, že se tam pomlčka jaksi nehodí.

I když jsem v tomto posudku rozebral řadu drobných dílčích nedostatků, musím vzít autorku zároveň v ochranu. Omlouvám se, že jsem alespoň průřezově musel tyto nejružnější malicherné drobnosti zdokumentovat, jde jen o to, že kdyby tato pozoruhodná práce měla být vydána tiskem, bylo by nešťastné, aby tyto nejružnější drobné prohřešky kazily jinak celkově impozantní dojem, který práce vyvolává. Diplomantka napsala práci velmi dlouhou, metodologicky a teoreticky dobře ukotvenou, překročila rámec bakalářské práce a výrazně se posunula směrem k formátu práce magisterské. Proto se jí v závěru zřejmě již nedostal čas k tomu, aby některé drobnosti doplnila, opravila či ošetřila. Odevzdaná práce Terezy Komercové je vysoce nadprůměrná, rozhodně proto splňuje podmínky, aby byla uznána za práci bakalářskou. Doporučuji ji tudíž k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou výborně.

V Praze dne 8. 8. 2013

PhDr. Roman Vondra, Ph. D.